Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Facultatea de Ştiinţe ale Educaţiei, Psihologie şi Arte
Catedra de psihologie

CURRICULUM
la unitatea de curs

Familia ca sistem relațional

(denumirea unității de curs)

Ciclul I - studii superioare de licenţă
Codul şi denumirea domeniului general de studii: 031 Ştiinţe sociale și comportamentale
Codul şi denumirea specialităţii: 0313.1 Psihologie
Forma de învăţământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

lect.univ., Lilia Nacai

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

_____

(semnătura)

BALȚI, 2017

Discutat şi aprobat la şedinţa Catedrei de psihologie
Procesul-verbal nr. 5 din 21.12.2017
Şefa Catedrei de psihologie _____ Conf.univ., dr., Silvia Briceag
(semnătura) *(titlu didactic, titlu ştiinţific Prenume NUME)*

Discutat şi aprobat la şedinţa Consiliului Facultăţii de Ştiinţe ale Educaţiei, Psihologie şi Arte
Procesul-verbal nr. 5 din 14.02.2018

Decanul Facultăţii de Ştiinţe ale Educaţiei, Psihologie şi Arte
_____ Conf.univ., dr., Lora Ciobanu
(semnătura) *(titlu didactic, titlu ştiinţific Prenume NUME)*

1. Informații de identificare a cursului

Facultatea de Ştiinţe ale Educaţiei, Psihologie şi Arte
Catedra de psihologie
Domeniul general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale
Domeniul de formare profesională la ciclul I: Psihologie
Denumirea specialității / programului de master: Psihologie

Administrarea unității de curs: Psihologia familiei
(denumirea unităţii de curs)

Codul unității de curs / modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea Orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminarii	laborator	studiu individual		
S.05.A. 139	4	60	30	30	-	60	examen	romana

Anul de studii și semestrul în care se studiază: Anul III, semestrul V

Statutul: disciplină de specialitate, la alegere

2. Integrarea cursului în programul de studii

Curriculum-ul disciplinei *Familia ca sistem relaţional* este predestinat studenţilor de la specialitatea Psihologie. Sistemul familial, familia este una dintre cele mai vechi forme de comunitate umană. În cadrul ei, fiecare se descoperă pe sine, căci acolo creştem, ne maturizăm, evoluăm şi tot de acolo plecăm în lume. Acolo ne avem rădăcinile şi bazele profunde ale fiinţei noastre. Şi tot acolo tindem să revenim atunci când formăm, mai târziu, propria faimilie. Iar dacă nu reuşim acest lucru, împlinirea personal nu pare a fi deplină. Disciplina universitară *Familia ca sistem relaţional* contribuie la pregatirea profesională a viitorilor psihologi prin antrenarea lor in înţelegerea conceptelor: cuplu, căsătorie, familie; explicarea esenţei funcţiilor, structurii, dinamicului, rolurilor familiale; structurii şi parametrilor sistemului familial şi a înţelegerii semnificaţiei acestora prin proiectarea modalităţilor de intervenţie, prin elucidarea rolului psihologului în lucrul cu sistemele realţionale familiale. Cursul respectiv va forma şi va dezvolta studentului competențe specifice de proiectarea modalităţilor de cercetare și de lucru cu familia utilizînd metode tehnici şi instrumente psihologice.

3. Competențe prealabile: de proiectare și aplicare a instrumentelor psihologice, a modalităţilor de cercetarea a fenomenelor psihice și a grupurilor, de proiectare și aplicare a instrumentelor psihologice, a modalităţilor de cercetarea a fenomenelor psihice și a grupurilor, de abordarea a clientului prin prisma paricularităților de vîrsta.

4. Competenţe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei şi utilizarea acestora în comunicarea profesională.

CP2.Proiectarea şi realizarea unui demers de cercetare prin abilităţi de control şi inovaţie în domeniul psihologiei.

CP3. Evaluarea critică a situaţiilor problematice şi a soluţiilor posibile în psihologie.

CP4. Evaluarea psihologică a individului, grupului şi organizaţiei.

CP5. Proiectarea şi realizarea intervenţiilor psihologice.

CP6. Relaţionarea şi comunicarea interpersonală specifică domeniului psihologiei prin valorificarea informaţiilor,vizînd varii contexte socio-umane şi de identitate naţională.

CT1. Aplicarea principiilor, normelor şi valorilor eticii şi deontologiei profesionale în cadrul propriei strategii de muncă.

CT2. Identificarea rolurilor și responsabilităților într-o echipă plurispecializată și aplicarea de tehnici de relaționare și muncă eficientă în cadrul echipei.

CT3. Identificarea oportunităţilor de formare continuă şi valorificarea eficientă a resurselor şi tehnicilor de învăţare pentru propria dezvoltare.

5. Finalităţile cursului

După definitivarea cu succes a cursului *Familia ca sistem relaţional* studentul va fi capabil:

1. Să explice și să interpereteze caracteristicile sistemului familial funcțional și caracteristicile sistemului familial disfuncțional;
2. Să utilizeze reperele de analiză a funcționalității sistemului familial: patologia graniților, patologia alianțelor, patologia triadelor, patologia ierarhiei.
3. Să înțeleagă si să explice caracteristicilor sistemului familial;
4. Să proiecteze modalităţi de intervenţie a psihologului în lucru cu sistemul familial disfuncţional;
5. Să proiecteze strategiilor valide de cercetare a sistemului familial utilizînd metode tehnici şi instrumente psihologice.
6. Să dezvolte atitudini responsabile faţă de familie.
7. Să respecte diferenţele de vârstă, gen, religie, cultură, orientare sexuală în informarea şi consilierea psihologică a familiilor.
8. Să colaborareze cu cadrele didactice şi alţi specialişti în lucru cu familia şi copilul;
9. Să respecte strict normele etice în activitatea profesională şi se angajează continuu în dezvoltarea personală şi profesională

6. Conţinutul cursului

Precizări conceptuale: cuplu, căsătorie, familie. Originea familiei şi evoluţia ei. Familia – grup social. Particularităţile diferenţiatoare. Familia ca sistem - particularităţile diferenţiatoare. Funcţiile și structura familiei familiei.Tipologia familiilor. Paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: teoria dezvoltării; teoria structurală (dinamica rolului şi a puterii); teoria funcţională (procesuală): abordarea comunicaţională; abordarea interacţionist-simbolică; abordarea din perspectiva conflictului; abordarea socială a schimbului: teoria sistemică (holistă); teoria istorică. Restructurări ale familiei contemporane. Caractrizarea sistemului familial. Concepte de baza a abordării sistemice a familiei: Teoria Generală a sistemelor a lui Ludweig von Bertalanffy, epistemologia cibernetică, teoriile comunicării. Caracteristicilie sistemului familial: cauzalitatea circulară, nonsumativitatea, finalitatea, comunicarea, regulile familiei, homeostazia, morfogeneza. Aspecte structurale ale sistemului familial după S. Minuchin. Structura sistemului familial: subsistemul adulților, subsistemul parental, subsistemul parental, subsitemul fratriilor. Coeziunea ierarhia, flexibilitatea relațiilor dintre subsiteme. Rolurile familiale. Parametrii sistemului familial (după А.Я. Варга)**:** steriotipuri de interacțiune, regulile familiale, miturile familiale, legenda familiei, graniţe, stabilizatorii familiali, istoria familiei.Teoria sistemelor familiale după M. Bowen. Conceptele esenţiale în teoria lui Bowen: diferenţierea Eu–lui, triunghiul emoţional, procesul emoţional de bază, proiecţia în familie, procesul transmisiei în familie, distanţarea emoţională, poziţia de frate sau soră, procesul emoţional social. Genograma familiei. Psihologia relațiilor în cuplul erotic, cuplul conjugal. Constituirea relațiilor în diadă. Atracția interpersonală – definiții și teoriii; Alegerea partenerului marital (criterii ce ghidează alegerea partenerului în cîmpul persoanelor eligibile: proximitatea fizică, calitățile fizice ale persoanei stimul, similaritatea, complementaritatea); Modele interioare ale persoanei iubite (originea și dezvoltarea modelului afectiv al persoanei iubite);Factorii determinanți în constituirea și menținerea relațiilor intime în cuplu. Comunicarea conjugală. Evaluarea calităţii comunicării conjugal. Stiluri comunicative**;** Strategii constructive și strategii distructive și strategii distrucutive ale comunicării maritale. Tehnici de optimizare a comunicării maritale în subsitemul conjugal. Dezvoltarea sistemului familial de-a lungul ciclului vieții familiale. Stadiile ciclului vieții familiale (sarcini și probleme, dificultăți): Stadiile ciclului vieţii familiale după Olson şi McCubbin., Stadiile ciclului vieţii familiale după McGoldrick şi Carter**,** Stadiile ciclului vieţii familiale după R. Mucchielli; Crizele în familie Tipologia dereglărilor în funcționarea familiei: Starea globală de insatisfacție de viața de familie; Anxietate familială; Tensiune neuro-psihică și fizică puternică; Sentimentul vinovăției. Funcţionalitatea familiei: familia funcţională versus familia disfuncţională. Dezvoltarea şi funcţionarea cuplului conjugal. Sisteme de relaţionare intrafamiliale. Stiluri parentale, atitudini parentale şi consecinţele lor asupra dezvoltării psihice a copiilor.

Distribuirea modulară a cursului

N/o	Unităţile tematice ale cursului	**Nr. de ore 30/30**			
		Frecvenţă la zi			
		prelegeri		**Seminare**	
	Tema conform planului (puncte e reper, aplicaţii practice p/u seminare).	**Aud.** **30**	**Lucr. Indiv** **30**	**Aud.** **30**	**Lucr. Indiv** **30**
I.	**Întroducere în studiul cursului universitar Familia ca sistem relaţional**				
	1. Cuplu, căsătorie, familie. Definiții și delimitări conceptuale **1.1.** Cuplu, căsătorie, familie – delimitări conceptual; **1.2.** Originea familiei şi evoluţia ei. **1.3.** Familia – grup social. Particularităţile diferenţiatoare. Familia ca sistem - particularităţile diferenţiatoare. **1.4.** Funcţiile și structura familiei. **1.5.** Tipologia familiilor ***Aplicaţii practice:*** *1. Analiza conceptelor căsătorie și familie pe următoarele dimensiuni: căsătorie fără familie, familie fără căsătorie. Comentați.* *2. Realizarea unei schemă grafică care să cuprindă cele două accepțiuni ale conceptului de famile: familia – grup social, familia sistem, precum și particularitățile diferențiatoare.*	4	4	4	4

	3. *Analiza şi compararea diferite clasificări ale funţiilor familiei (I. Mitrofan, M. Voinea, Ă.G. Ăidimiler).* 4. *Analiza funcţiilor familiei prin prisma evoluţiei lor: care din ele vor dispărea, care se vor adăuga. Argumentaţi.*				
	2. Paradigmele de bază în cercetarea familieie şi a cuplului **2.1.** Teoria dezvoltării; **2.2.** Teoria structurală (dinamica rolului şi a puterii); **2.3.** Teoria funcţională (procesuală): **2.3.1.1.** abordarea comunicaţională; **2.3.1.2.** abordarea interacţionist-simbolică; **2.3.1.3.** abordarea din perspectiva conflictului; **2.3.1.4.** abordarea socială a schimbului; **2.4.** Teoria sistemică (holistă); **2.5.** Teoria dezvoltării ***Aplicaţii practice:*** 1. *Stabilirea asemănărilor şi deosebirilor dintre teoriile familiale prezentate.* 2. *Precizarea şi comentarea contribuţiei teoriei conflictului la studiul normalităţii vieţii familiale.* 3. *Precizarea şi comentarea contribuţiei teoriei comunicaţionale în intervenţii, în lucrul cu familia.* 4. *Elucidarea contribuţiei fiecărei teorii în pregătirea profesională a viitorilor psihologi.* 5. *Deducerea de conexiuni intre ideile, conceptele de bază, a perspectivelor de*	4	4	4	4

	intervenție prin prin prisma acestor teorii prin Tehnica LOTUS (Floarea de nufar). 6. *Elaborarea proiectului de grup Dicționar de personalități care s-au ocupat de studiul psihologiei familiei.*				
	3. Restructurări ale familiei contemporane **3.1.** Tendințe și mutații în familia contemporană: **3.1.1.1.** Celibatul **3.1.1.2.** Cuplul fără descendenți **3.1.1.3.** Căsătoria deschisă **3.1.1.4.** Familii reconstituite **3.1.1.5.** Familii reoganizate **3.2.** Experimentele neofamiliale şi „simulacrele" familieie actuale: **3.2.1.1.** Semi-căsnicia **3.2.1.2.** Pseudo-căsnicia **3.2.1.3.** Uniunile homosexuale **3.2.1.4.** Grupul comunitar sexual **3.2.1.5.** Swingers ***Aplicaţii practice:*** 1. *Analiza restructurarilor familiei contemporane prin prisma realizării funcţiilor familiei.* 2. *Exprimarea opiniei - prin prisma schimbărilor inregistrate la nivelul structurilor familiei - teama tot mai multor cercetători privind declinul familiei în societatea contemporană. Argumentarea răspunsul d-voastră.*	2	2	2	2
	4. Caractrizarea sistemului familial **4.1.** Concepte de baza a abordării sistemice a familiei: Teoria Generală a sistemelor a lui Ludweig von Bertalanffy, epistemologia cibernetică, teoriile comunicării.	4	4	4	4

	4.2. Caracteristicilie sistemului familial: Cauzalitatea circulară, nonsumativitatea, finalitatea, comunicarea, regulile familiei, homeostazia, morfogeneza. **4.3.** Aspecte structurale ale sistemului familial după S. Minuchin. Structura sistemului familial: subsistemul adulților, subsistemul parental, subsistemul parental, subsitemul fratriilor. Coeziunea ierarhia, flexibilitatea relațiilor dintre subsiteme. **4.4.** Parametrii sistemului familial (după А.Я. Варга)**:** steriotipuri de interacțiune, regulile familiale, miturile familiale, legenda familiei, graniţe, stabilizatorii familiali, istoria familiei. ***Aplicaţii practice:*** *1. Caracterizarea subsistemele familiei din care faci parte și tipul de granițe dintre ele.* *2. Caracterizarea subsistemele părinților tăi (bunicii cu părinții) și tipul de granițe dintre ele.* *3. Elucidareaîn experiența proprie de viață familială exemple de feed-back pozitiv și negativ.*				
	5. Teoria sistemelor familiale după M. Bowen **5.1.** Conceptele esenţiale în teoria lui M. Bowen: **5.1.1.1.** Diferenţierea sine–lui **5.1.1.2.** Triunghiul emoţional **5.1.1.3.** Procesul emoţional de bază **5.1.1.4.** Proiecţia în familie **5.1.1.5.** Procesul transmisiei în familie **5.1.1.6.** Distanţarea emoţională **5.1.1.7.** Poziţia de frate sau soră	2	2	2	2

	5.1.1.8. Procesul emoţional social. **5.2.** Intervenția psihologică prin prisma teoriei bowniene: îmbunătățirea diferențierii eului, diminuarea anxietății, reducerea dependenței față de familia de origine. ***Aplicaţii practice:*** - *Elaborați și citiți genograma familiei proprii.* - *Precizaţi şi comentaţi contribuţia teoriei boweniene în intervenţii, în lucrul cu familia.*				
	6. Abordarea familiei ca sistem după Virginia Satir **6.1.1.1.** Concepte cheie în descrierea și caracterizarea sistemului familie: energetica familiei, structura familiei, granițele familiei, caracteristicile funcționalității familiei; **6.1.1.2.** Caracteristicile funcționalității sistemului familial: calitatea comunicării în membrii familiei, stilurile comunicaționale, regulile care guvernează familia, prezența /absența barierelor în comunicare; **6.1.1.3.** Intervenția psihologică prin prisma abordării sistemice după V. Satir. Metode de intervenție. ***Aplicaţii practice:*** 1. *Relatarea despre tehnica Sculptura familiei și posibilitățile utilizării ei. Avantajele și limitele ei. Exersarea*	2	2	2	2

II.	**Formarea și dezvoltarea relațiilor în cuplu**				
	7. Psihologia relațiilor în cuplul erotic, cuplul conjugal **7.1.** Constituirea relațiilor în diadă. Atracția interpersonală – definiții și teoriii; **7.2.** Alegerea partenerului marital (criterii ce ghidează alegerea partenerului în cîmpul persoanelor eligibile: proximitatea fizică, calitățile fizice ale persoanei stimul, similaritatea, complementaritatea); **7.3.** Modele interioare ale persoanei iubite (originea și dezvoltarea modelului afectiv al persoanei iubite); **7.4.** Factorii determinanți în constituirea și menținerea relațiilor intime în cuplu. **7.5.** Comunicarea conjugală. Evaluarea calităţii comunicării conjugal. Stiluri comunicative**;** Strategii constructive și strategii distructive și strategii distrucutive ale comunicării maritale. Tehnici de optimizare a comunicării marital în subsitemul conjugal. ***Aplicații practice:*** 1. *Tehnica SINELG pentru analiza și reflectare asupră tipurile de cupluri, funcții și faze ale cuplulu conjugal.(Vezi Zămoșteanu Alina Oana, pag.87-88).* 2. *Analiza schemei „Evoluția relațiilor de cuplu din perspectiva formelor de comunicare» . Comentați .(Vezi Zămoșteanu Alina Oana, pag.94).* 3. *Prezentarea tehniclor de optimizare a abilităţilor de comunicare.*	4	4	4	4

III.	**Existența conjugală și familială**				
	8. Dezvoltarea sistemului familial de-a lungul ciclului vieții familiale **8.1.** Stadiile ciclului vieții familiale (sarcini și probleme, dificultăți): **8.1.1.1.** Stadiile ciclului vieţii familiale după Olson şi McCubbin. **8.1.1.2.** Stadiile ciclului vieţii familiale după McGoldrick şi Carter **8.1.1.3.** Stadiile ciclului vieţii familiale după R. Mucchielli; **8.2.** Crizele în familie **8.3.** Tipologia dereglărilor în funcționarea familiei: Starea globală de insatisfacție de viața de familie; Anxietate familială; Tensiune neuro-psihică și fizică puternică; Sentimentul vinovăției. ***Aplicaţii practice:*** 1. *Elucidarea principalele probleme ce trebuie rezolvate chiar de la debutul vieții conjugale.* 2. *Studiu de caz. Identificați stadiul ciclului vieții familiale. Analizați 2-3 probleme care apar mai frecvent în fiecare cuplu și arătați din ce sarcinile ale dezvoltării, insuficient rezolvate decurg acestea;* 3. *Realizarea a proriei stadialitați a ciclului vieții familiale în baza celor prezentate în partea teoretică. Prezentați. Argumentați.*	2	2	2	2
	9. Sistemul familial funcțional versus sistemul familial disfuncțional	**4**	**4**	**4**	**4**

	9.1. Caracteristicile sistemului familial funcțional; Caracteristicile sistemului familial disfuncțional; **9.2.** Repere de analiză a funcționalității sistemului familial: Patologia graniților, Patologia alianțelor, Patologia triadelor, Patologia ierarhiei **9.3.** Evaluarea sistemului familial. Instrumente de studiu și evaluare a funcționalității sistemului familial. ***Aplicații practice:*** *1. Tehnica 3-6-3 (3 idei de bază, 6 argumente la aceste idei, 3 aplicații practice);*				
IV.	**Sistemul de relațiii părinți-copii**				
	10. Parentalitatea și relațiile părinți-copii. **10.1.** Tipuri de atitudini în relația părinte copil și impactul lor asupra dezvoltării personalității copilului: abordările după A.I. Varga, V.V. Stolin, S. Brodi, L.Covar. **10.2.** Stiluri educaționale parentale și consecințele lor asupra dezvoltării copiilor; **10.3.** Comunicarea în relație părinți-copii. **10.4.** Poziția de frate sau soră și influiența acesteia asupra particularităților personalității copilului și adultului. Analizați profilurile psihocomportamentale: **10.4.1.1.** cel mai mare copil, **10.4.1.2.** copilul mijlociu, **10.4.1.3.** cel mai mic copil, **10.4.1.4.** unicul copil, **10.4.1.5.** gemenii. ***Aplicații practice:*** *1.Analiza particularităţilor fiecărui stil parental;*	2	2	2	2

	2. Elucidarea modalităţilor de intervenţie psihologică în cazul fiecărui stil parental; *3.Elaborarea unui şir de recomandări pentru părinţi cu stil parental diferit;* *4.Traning privind dezvoltarea abilităţilor parentale cu genericul «Părinte eficient »;*				

7. Strategii didactice

Curs: expunerea, exemplul demonstrativ, dezbatere, sinteza cunoştinţelor, descoperire dirijată

Seminar: dezbatere, clarificare conceptuală, activităţi de grup, descoperire dirijată, sinteza cunoştinţelor.

8. Activităţi de studiu individual

Timpul total (ore pe semestru) al activităţilor de **studiu individual dirijat** pretinse studentului			
1. Descifrarea şi studiul notiţelor de curs	8 ore	8. Pregătire prezentări orale	2 ore
2. Studiu după manual, suport de curs	6 ore	9. Pregătire examinare finală	5 ore
3. Studiul bibliografiei minimale indicate	6 ore	10. Consultaţii	2 ore
4. Documentare suplimentară în bibliotecă	5 ore	11. Documentare pe teren	0
5. Activitate specifică de pregătire seminar şi/sau laborator	5 ore	12. Documentare pe INTERNET	4 ore
6. Realizare teme, referate, eseuri, traduceri etc.	7 ore	13. Alte activităţi Elaborarea proiectului de grup	4 ore
7. Pregătire lucrări de control	6 ore		
TOTAL ore studiu individual (pe semestru)	**60 ore**		

9. **Evaluare**

Evaluare *: (forma, formula, exigente regulament, chestionar pentru proba evaluare finală, tematica tezelor de an)*

Evaluarea curentă – lucrări de control, răspunsuri orale la seminarii, prezentarea produselor activităţilor individuale şi de grup.

Evaluare finală -examen în formă scrisă. În procesul de evaluare curentă şi finală se va ţine cont de exigenţele stipulate în Regulamentul de evaluare, aflat în vigoare la USARB.

11. Bibliografie selectivă:

1. Băran-Pescaru, Adina. Familia azi. O perspectivă sociopedagogică / Adina Băran-Pescaru. - Bucureşti : Aramis, 2004 (Tip. la MEGApress holdings). - 176 p. - (Educaţia XXI). - ISBN 973-679-042-8 . - Bibliogr. p. 172-174.

2. Ciupercă, Cristian. Cuplul modern : între emancipare şi disoluţie / Cristian Ciupercă ; coord.: R. Similea. - Alexandria : Ed. Tipoalex, 2000. - 332 p. - ISBN 973-99446-4-7. - Bibliogr.: p. 301-331.

3. Ciupercă, Cristian. Familia monoparentală - o realitate a lumii contemporane // Psihologia. - 1999. – Nr 2. – P.30-31.

4. Dolto, Francoise. Cînd părinţii se despart : Cum să prevenim suferinţele copiilor / Francoise Dolto în dialog cu Ines Angelino ; trad. din limba franceză de M. Popescu, S. Bedrosian. -Bucureşti : Ed. Trei, 2003 (Iaşi : Multiprint). - 119 p. - (Psihologie practică). - ISBN 973-8291-40-2.

5. Gonţa, Victoria Separarea ca stare de criză a cuplului : [impactul negativ al migraţiei asupra cuplului familial] / Victoria Gonţa, Tatiana Mînăscurtă // Psihologie. - 2008. - Nr 1. - P. 34-40.

6. Gray, John. Bărbaţii sunt de pe Marte, Femeile sunt de pe Venus : Un ghid practic pentru îmbunătăţirea comunicării şi pentru obţinerea rezultatelor dorite în relaţiile dumneavoastră / John Gray ; trad. de N. Damaschin. - Bucureşti : Ed. Vremea, 1998. - 223 p. - (Zodiac). - ISBN 973-9162-96-7.

7. Habra, Georges. Iubire şi senzualitate / Georges Habra ; trad. D. Mezdrea. - Bucureşti : Ed. Anastasia, 1994. - 292 p. - (Dogmatica). - ISBN973-96130-2-0

8. Într-o zi mă voi căsători: pregăteşte-te pentru o căsătorie fără regrete! / trad.: Mia şi Costel Oglice. - Lugoj : Cunoaşterea Cuvîntului, 2012. - 133 p. : tab., fig. - (învăţătură peste învăţăură). - ISBN 978-606-8114-55-2.

9. Jinga, Ioan Climatul familiei // Jinga, Ioan; Negreţ, Ion Familia, acest miracol înşelător. - Bucureşti. - 1999. - P.45-67.

10. Jinga, Ioan. Familia, acest miracol înşelător / Ioan Jinga, Ion Negreţ. - Bucureşti : Ed. Didactică şi Pedagogică, 1999. - 180 p. - ISBN 973-30-9360-2.

11. Leleu, Gerard. Cum să fim fericiţi în cuplu : între fidelitate şi infidelitate / Gerard Leleu ; trad. din lb. franceză de Claudia Alecu. - Bucureşti : Ed. Trei , 2003 (Iaşi : Multiprint). - 210 p. - (Psihologie practică). - ISBN 973-8291-39-9. - Bibliogr. p. 207.

12. Mitrofan, Iolanda. Cuplul conjugal : Armonie si dizarmonie. - Bucureşti : Ed. şt. şi encicl., 1989. - 277p. - ISBN 973-29-0085-7.

13. Mitrofan I. Denuclearizarea familiei şi cauzele sale // Psihologia. - 1999. – Nr 2. - 30-31.

14. Mitrofan, Iolanda. Elemente de psihologie a cuplului / I. Mitrofan, N. Mitrofan. - Bucureşti : Casa de Ed. şi Presă "Şansa", 1994. - 190 p. - ISBN 973-9167-18-7.

15. Mitrofan, Iolanda. Elemente de psihologie a cuplului. - Ed. a 2-a rev. şi adăugită. - Bucureşti : Casa de Ed. şi Presă "Şansa", 1996. - 253 p. - ISBN 973-9167-65-9. - Bibliogr. p. 251-253.

16. Mitrofan, Iolanda. Incursiuni în psihologia şi psihosexologia familiei / I. Mitrofan, N. Mitrofan. - Bucureşti : EDIT PRESS MIHAELA S.R.L., 1998. - 389 p. - ISBN 973-9415-00-8.

17. Mitrofan, Iolanda. Psihologia relaţiilor dintre sexe : Mutaţii şi alternative / Coord. Iolanda Mitrofan; a contribuit R. Iosif. - S.l. : Ed. Alternative, 1997. - 367 p. - ISBN 973-9216-25-0. - Bibliogr. p. 357-367.

18. Turliuc, Maria Nicoleta. Psihologia cuplului şi a familiei / M. Turliuc .- Iaşi: Performantica, 2004.-237 p.- ISBN 973-7994-80-9.

19. Vasile, Diana Lucia. Introducere în psihologia familiei şi psihosexologie / D. Vasile.- Bucureşti: EDITURA FUNDAŢIEI ROMÎNIA DE MÎINE, 2007.- 160 p.- 978-973-163-011-3

20. Блажко, Владимир. "Дистантная семья" как "новая" форма гендерных отношений / Владимир Блажко // Revista de Filozofie, Sociologie şi ştiinţe Politice. - 2008. - Nr 1. - P. 36-39.

21. Блажко, Владимир. Семья в современном обществе: кризис или развитиеӑ / Владимир Блажко // Procesele socio-demografice în societatea contemporană: de la meditaţii la acţiuni : Materialele conf. şt. int. cu prilejul aniversării a 15-a de la adoptarea Progr. de Acţiune al Conf. Int. pentru Populaţie şi Dezvoltare (Cairo,1994), 15-16 oct. 2009. - Ch., 2009. - P. 210-212.

22. Дементьева, Изабелла Федоровна. Первые годы брака : Пробл. становления молодой семьи / И. Ф.Дементьева ; АН СССР, Ин-т социологии. - М. : Наука, 1991. - 111 p. - (Вопр. демографии). - ISBN 5-02-013433-3

23. Дорно, Игорь Владимирович. Современный брак : Пробл. и гармония / И. В. Дорно. - М. : Педагогика, 1990. - 270 p. - Bibliogr. p. 267-268.

24. Зайцев, Дмитрий Викторович. Социокультурный анализ современных семей разных типов : сравнительный анализ/ Д. В. Зайцев, О. В. Зайцева // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. – 2005. – Nr 3. - P. 53-63.

25. Ковалев, Сергей Викторович. Психология семейных отношений / С. В. Ковалев. - М. : Педагогика, 1987. - 159 p. - (Педагогика - родителям).

26. Психология семьи : Хрестоматия / ред.-сост. Д. Я. Райгородский. - Самара : Изд. Дом. "БАХРА-М", 2002. - 749 р. - ISBN 5-94648-005-7.
27. Развитие современной семьи : Социал., демогр. и правовые аспекты : Сб. ст. / АН МССР, Отд-ние философии и права ; редкол.: А. Н. Рошка [и др.]. -К. : Штиинца, 1990. - 205 р.
28. А. Г. Шмелев. Острые углы семейного круга. Москва, 1988;
29. В. Сатир. Психотерапия семьи. С. Петербург, 2000;
30. У. Ричартсон. Силы семейных уз. С. Петербург, 1994;
31. Шнейдер Л.Б. Семейная психология. Учебное пособие для вузов. Москва, 2006.

Chestionar de evaluare finală:

1. Comparaţi noţiunile: cuplu, căsătorie, famile.
2. Explicați originea familiei şi evoluţia ei.
3. Analizați familia – grup social. Particularităţile diferenţiatoare.
4. Analizați familia ca sistem - particularită ţile diferenţiatoare.
5. Elucidați funcţiile și structura familiei familiei.
6. Prezentați tipologia familiilor.
7. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: teoria dezvoltării;
8. Elucidați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: teoria structurală (dinamica rolului şi a puterii);
9. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: teoria funcţională (procesuală): abordarea comunicaţională;
10. Prezentați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: abordarea interacţionist-simbolică;
11. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: abordarea din perspectiva conflictului;
12. Analizați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: abordarea socială a schimbului:
13. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: teoria sistemică (holistă);
14. Explicați paradigmele de bază în cercetarea familiei şi a cuplului: teoria istorică.
15. Analizați restructurările familiei contemporane: celibatul.
16. Elucidați restructurările familiei contemporane: Cuplul fără descendenți
17. Caracterizați restructurările familiei contemporane: Căsătoria deschisă
18. Analizați restructurările familiei contemporane: Familii reconstituite
19. Prezentați estructurările familiei contemporane: Familii reoganizate
20. Analizați restructurările familiei contemporane: Experimentele neofamiliale şi „simulacrele” familieie actuale:

21. Elucidează caracteristicilie sistemului familial: cauzalitatea circulară, nonsumativitatea, finalitatea, comunicarea, regulile familiei, homeostazia, morfogeneza.
22. Explicaţi apectele structurale ale sistemului familial după S. Minuchin. Structura sistemului familial: subsistemul adulților, subsistemul parental, subsistemul parental, subsitemul fratriilor. Coeziunea ierarhia, flexibilitatea prelațiilor dintre subsiteme.
23. Prezentați parametrii sistemului familial (după А.Я. Варга)**:** steriotipuri de interacțiune, regulile familiale, miturile familiale, legenda familiei, graniţe, stabilizatorii familiali, istoria familiei.
24. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: diferenţierea Eu–lui, triunghiul emoţional,
25. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: procesul emoţional de bază, proiecţia în familie,
26. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: procesul transmisiei în familie, distanţarea emoţională,
27. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: poziţia de frate sau soră, procesul emoţional social. Genograma familiei.
28. Explicați constituirea relațiilor în diadă. Atracția interpersonală – definiții și teoriii;
29. Elucidați alegerea partenerului marital;
30. Prezentați modelele interioare ale persoanei iubite;
31. Analizați factorii determinanți în constituirea și menținerea relațiilor intime în cuplu.
32. Caracterizați comunicarea conjugală. Evaluarea calităţii comunicării conjugal. Stiluri comunicative**;**
33. Elucidați strategii constructive și strategii distructive și strategii distrucutive ale comunicării maritale.
34. Analizați stadiile ciclului vieții familiale (sarcini și probleme, dificultăți). Crizele în familie.
35. Caracterizaţi dereglările în funcţionarea familiei: starea insatisfacţiei globale de viaţa familială.
36. Caracterizaţi dereglările în funcţionarea familiei: anxietate familial.
37. Caracterizaţi dereglările în funcţionarea familiei: tensiunea neuro-psihică şi fizică
38. Caracterizaţi dereglările în funcţionarea familiei: sentimentul vinovăţiei.
39. Caracteristicile sistemului familial funcțional; Caracteristicile sistemului familial disfuncțional;
40. Prezentați repere de analiză a funcționalității sistemului familial: Patologia graniților, Patologia alianțelor, Patologia triadelor, Patologia ierarhiei

41. Evaluarea sistemului familial. Instrumente de studiu și evaluare a funcționalității sistemului familial.
42. Explicați tipuri de atitudini în relația părinte copil și impactul lor asupra dezvoltării personalității copilului: abordările după A.I. Varga, V.V. Stolin, S. Brodi, L.Covar.
43. Analizați stiluri educaționale parentale și consecințele lor asupra dezvoltării copiilor;
44. Elucidați specificul comunicarea în relație părinți-copii.
45. Analizați poziția de frate sau soră și influiența acesteia asupra particularităților personalității copilului și adultul